
Ключевые слова: конкурентоспособность, молочная продукция, молокоперерабатывающее предприятие, конкурентное преимущество, качество.

Zhurska O.

FACTORS OF PROVIDING OF COMPETITIVE EDGES OF ENTERPRISES FROM PROCESSING OF MILK

In the article investigational and grounded factors of providing of competitive edges of enterprises from processing of milk. Certainly, that one of major factors of providing of competitive edges of enterprise from processing of milk there is an improvement of level of quality of suckling products. On the basis of generalization and systematization of theoretical bases and problems of upgrading products, investigational maintenance of concept «quality». Certainly large role in providing of quality and, as a result, competitiveness of suckling products, and in end-point - to the competitiveness of processing enterprises, standardization, certification and control system by quality.

Keywords: competitiveness, suckling products, enterprise from processing of milk, competitive edge, quality.

УДК 330.341.1

Карпенко О.О., Сабадин Ю.В.

АСПЕКТИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Проаналізовано сучасний стан інноваційної діяльності, виявлено основні проблеми, що перешкоджають активізації інноваційної діяльності, визначено чинники, які сприяють розвитку інноваційної діяльності, досліджено основні методи активізації інноваційної діяльності підприємств та розроблено пропозиції щодо стимулювання інноваційної діяльності в Україні.

Ключові слова: інновація, інноваційний потенціал, інноваційна діяльність підприємства.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток економіки та постійно зростаюча конкурентна боротьба вимагають пошуку нових, більш ефективних стратегічних можливостей підприємств. Посилення впливу науки та нових технологій на соціально-економічний розвиток обумовлює необхідність переходу до інноваційної моделі розвитку економіки.

На цей час неспроможність країни здійснити структурну перебудову економіки відповідно до нового технологічного укладу (чи зволікання з цим) не просто гальмує її розвиток, але й призводить до економічної деградації і відсуває її на периферію світових економічних процесів [1].

Впровадження інновацій та реалізація інноваційного потенціалу сприяють збереженню і підвищенню конкурентоспроможності, а також підсиленню позиції підприємств на ринку. З огляду на зазначене активізація інноваційної діяльності є одним з найважливіших чинників ефективного функціонування підприємств та прискорення економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інноваційної діяльності підприємств глибоко вивчали вітчизняні та зарубіжні вчені. Теоретичним і практичним аспектам

інноваційної діяльності на макро- і мікрорівнях присвятили свої праці такі вчені: Є.В.Хлобистов, Л.В.Жарова, О.М.Кобзар [1], Р.С.Квасницька, Н.С.Ардашкіна [2], Г.О.Пухтаевич [3], Н.П.Яворська [4], О.В.Комчатних [5], Т.П.Печерська [6], В.С.Шовкалюк [7], Л.Чернобай, С.Стецько [9], О.М.Полінкевич [10] та інші.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Незважаючи на теоретичні й практичні наукові надбання з означеної проблематики питання розробки пропозицій щодо активізації інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах залишається актуальним.

Постановка завдання (мета статті). Метою статті є аналіз сучасного стану інноваційної діяльності, виявлення основних проблем, що перешкоджають активізації інноваційної діяльності, визначення чинників, що сприяють розвитку інноваційної діяльності, дослідження основних методів активізації інноваційної діяльності підприємств та розробка пропозицій щодо стимулювання інноваційної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інноваційна діяльність сьогодні є однією з найважливіших складових процесу забезпечення успішного функціонування підприємства. В економічній літературі, присвяченій аналізу інноваційного процесу, інноваційна діяльність розглядається, як правило, у тісному взаємозв'язку з інноваціями.

Таблиця 1

Визначення поняття «інновація»

Підхід	Автор	Визначення поняття «інновація»
Вузький підхід	Ф.Ніксон	Інновація - сукупність технічних, виробничих, комерційних заходів, що призводять до появи на ринку нових і поліпшених процесів та устаткування
	Б.Санто	Інновація – це такий суспільний, технічний, економічний процес, який через практичне використання ідей і винаходів приводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій, орієнтований на економічну вигоду, прибуток, додатковий прибуток, охоплює весь спектр видів діяльності – від досліджень і розробок до маркетингу
Широкий підхід	П.Друкер	Інновація – особливий інструмент підприємців, засіб, за допомогою якого вони досліджують зміни, що мають місце в економіці та суспільстві, з метою використання їх у бізнесі чи в різних сферах обслуговування
	М. Хучек	Інновації – впровадження будь-якої нової речі, новини, реформи та пропонує визначати інновації в трьох значеннях: функціональному, атрибутивному і предметному. При функціональному підході увага зосереджена на інновації як процесі свідомого здійснення змін у техніці, технології, організації праці. При атрибутивному інновації розглядаються як одна з можливих реакцій підприємства на суспільні потреби. А при предметному підході стосується цілої сукупності виробів, процедур і методів, що характеризуються певними рисами

Складено авторами за [4].

Внаслідок цього, дослідження економічної сутності інноваційної діяльності підприємства доцільно почати з визначення терміну «інновація» [2]. Поняття «інновації» за своєю сутністю означає нововведення. У більш широкому розумінні – це прогресивні техніко-

технологічні та соціально-економічні зміни, поява нових способів виробництва, видів продукції та послуг, освоєння нових ринків збуту [3]. Проте, в економічній літературі немає однозначного визначення поняття «інновація», оскільки воно перебуває в постійному розвитку і доповнюється новими аспектами, які враховують особливості та вимоги певного етапу розвитку (Табл.1).

Перехід суб'єктів господарювання на інноваційний шлях розвитку можливий лише за умови формування та реалізації інноваційного потенціалу як основи цього розвитку. Поняття «інноваційний потенціал» досліджували багато вчених. Кожен має своє бачення цього поняття та сферу його застосування (Таблиця 2).

Таблиця 2

Визначення поняття «інноваційний потенціал»

Автор	Визначення
Гунін В.М.	Інноваційний потенціал організації – це міра її готовності виконати завдання, які забезпечують досягнення поставленої інноваційної мети, тобто міра готовності до реалізації інноваційного проекту або програми інноваційних перетворень і впровадження інновації
Захарченко В.І.	Інноваційний потенціал – це одна з трьох складових інноваційного простору, яка включає в себе особисті й ділові якості керівників, професійну й економічну підготовку, професійні досягнення, матеріально-технічне і фінансове забезпечення тощо. Інноваційний потенціал визначається набором здійснюваних нововведень
Верба В.А., Новікова І.В.	Інноваційний потенціал підприємства являє собою сукупність інноваційних ресурсів, які перебувають у взаємозв'язку, та умовозабезпечуючих чинників (процедур), які створюють необхідні умови для оптимального використання цих ресурсів з метою досягнення відповідних орієнтирів інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому

Складено авторами за [5].

Інноваційний потенціал підприємства за сучасних умов дозволяє генерувати високу інноваційну активність, тому кожен суб'єкт господарювання повинен постійно слідкувати та контролювати структуру, закономірності процесу формування, джерела зростання, методи оцінки і напрями ефективної реалізації такого потенціалу. Діяльність підприємства та його розвиток чітко та безперервно пов'язані з інноваційним потенціалом, який компанія за період свого господарювання формує, змінює та накопичує.

Сучасний стан розвитку промисловості України потребує розв'язання ряду проблем, пов'язаних з переходом більшості підприємств високотехнологічних галузей на інноваційний шлях розвитку, спрямованих на виробництво і реалізацію нової технічно досконалої і якісної продукції, яка відповідає запитам і потребам споживачів. Наявність в Україні чіткої галузевої диференціації і значних диспропорцій їх інноваційного розвитку актуалізує питання використання системних методів координації розвитку підприємницьких структур високотехнологічних галузей та потребує переорієнтації системи планування на пошук цільових ринків для впровадження інновацій [6].

У списку найбільш інноваційних країн планети, який був оприлюднений на початку 2013 року агентством Bloomberg, Україна увійшла до 50 кращих країн і посіла 42 місце. При цьому агентство Bloomberg для визначення інноваційного фактору країни розглянуло показники понад 200 країн і суверенних регіонів. Остаточний список було скорочено до 96, з

якого вибрано 50. у той же час, за підіндексом «Інновації» у 2011-2012 рр. Україна посідає лише 74 місце серед 142 країн у порівнянні з 62 місцем у 2011-2012 рр. серед 133 країн [7].

За даними Державної служби статистики України частка інноваційно активних підприємств у 2012 році склала 17,4%, що на 1,2% більше аналогічного показника у 2011 році. Проте, частка реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції в Україні у 2012 склала 3,3% що на 0,5% менше аналогічного показника у 2011 році [8].

На сьогоднішній день активізації інноваційної діяльності в Україні перешкоджає ряд проблем, основними з яких є:

1) на макроекономічному рівні:

- недостатній обсяг фінансування інноваційної діяльності з боку держави;
- відсутність системного управління інноваційною діяльністю на державному рівні;
- нестача стимулювання з боку регіональних органів влади інноваційної діяльності підприємств і організацій;
- відсутність в Україні цілісної нормативно-правової бази, яка б регулювала ведення та активізацію інноваційної діяльності на підприємствах.

2) на мікроекономічному рівні:

- недостатнє інформування споживачів про продукти інноваційної діяльності;
- наявність морально застарілого і фізично зношеного обладнання;
- низька інтенсивність оновлення обладнання;
- наявність тенденції до зменшення кількості науковців та інженерів, які займаються інноваціями;
- зростання еміграції фахівців у сфері інновацій.

На макроекономічному рівні існує неузгодженість дій у сфері управління інноваційною діяльністю. Це призводить до втрати людських та фінансових ресурсів, що негативно впливає на процес активізації інноваційної діяльності підприємств [9].

Інноваційна діяльність залежить від різноманітних чинників. Основні чинники, що сприяють розвитку інноваційної діяльності на підприємстві, наведено в таблиці 3 [2].

Реалізації інноваційної діяльності підприємств у значній мірі сприяє інноваційна політика держави, що насамперед базується на створенні сприятливого інвестиційного клімату, а також формуванні дієвих структур для її реалізації і налагодження ефективного механізму взаємодії між ними, тобто формування сприятливих умов для функціонування суб'єктів інноваційної діяльності та розвитку підприємництва в інноваційній сфері. Методи активізації інноваційної діяльності класифікують за такими ознаками:

1) за організаційно-економічним змістом: державне регулювання, оподаткування, фінансування і кредитування, страхування, ціноутворення;

2) за суб'єктами впливу: методи активізації, які здійснюють державні органи влади; методи активізації, які здійснюють громадські установи та організації; методи активізації, які здійснюють комерційні установи; методи активізації, які здійснюють науково-дослідні установи;

3) за характером здійснення: примусові, заохочувальні;

4) за рівнем засвоєння та рівнем віддачі від інновацій: ефективні, неефективні;

5) за рівнем управління інноваційною діяльністю: методи, які застосовуються на мікрорівні; методи, які застосовуються на макрорівні [10].

Основними методами активізації інноваційної діяльності підприємств є державне регулювання, оподаткування, фінансування і кредитування, страхування, ціноутворення. Від їхнього використання залежить поширення інновацій на підприємствах, що, в свою чергу, буде сприяти інноваційному розвитку підприємств та національної економіки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах глобальної економічної кризи одним з головних завдань є використання інновацій як основного фактора економічного зростання держави. Проведене дослідження щодо здійснення інноваційної діяльності вітчизняними підприємствами дозволило зробити висновок про низьку ефективність інноваційних процесів у вітчизняній промисловості, яка виявляється в тенденції зниження конкурентоспроможності продукції на світовому ринку.

Для стимулювання інноваційної діяльності в Україні доцільно розробити цілісну нормативно-правову базу, яка б регулювала здійснення інноваційної діяльності на підприємствах; ввести пільгове оподаткування та кредитування підприємств, діяльність яких носить інноваційний характер; створювати науково-технічні комплекси, інноваційні центри, інноваційні кластери.

Таблиця 3

Чинники, що сприяють розвитку інноваційної діяльності

№	Група	Чинники
1	2	3
1.	Техніко-економічні	<ul style="list-style-type: none"> - наявність резервів фінансових та матеріально-технічних заходів; - наявність необхідної господарської та науково-технічної інфраструктури; - розвиток конкуренції та скорочення тривалості життєвого циклу наукоємних товарів; - збереження науково-технічного потенціалу; - державна підтримка інноваційної діяльності
2.	Організаційно-управлінські	<ul style="list-style-type: none"> - гнучкість організаційних структур; - демократичний стиль управління; - перевага горизонтальних потоків інформації; - індикативність планування; - припущення коригувань; - децентралізація; - автономія; - формування цільових проблемних груп; - міжнародна науково-технічна кооперація; - створення інноваційної інфраструктури (технопарків, бізнес-інкубаторів)
3.	Юридичні	законодавчі заходи (особливі пільги, закони), що заохочують інноваційну діяльність, забезпечують інтелектуальну власність
4.	Соціально-психологічні	сприятливість до змін, нововведень; моральна винагорода; суспільне визнання; можливість самореалізації; розвиток умов творчої праці; матеріальні стимули

Складено авторами за [2]

Світовий досвід показує, що кластерний підхід до реалізації інноваційної політики є одним з найефективніших засобів активізації інноваційної діяльності в національній економіці. Організація економіки на основі кластерної моделі забезпечує підвищення конкурентоспроможності та активізацію інноваційних процесів на підприємствах – учасниках кластера. Такі підприємства, завдяки участі в кластерах, отримують ряд додаткових конкурентних переваг. Географічна локалізація, взаємна кооперація та

інтенсифікація комунікацій учасників кластера забезпечують підвищення економічної продуктивності, зменшення витрат та розвитку інноваційної діяльності. В результаті на глобальному ринку кінцевої продукції кластерам значно легше конкурувати з поодинокими компаніями чи навіть державами.

Для України формування кластерів має стати одним із шляхів розбудови економіки та активізації інноваційної діяльності, налагодження взаємозв'язків з іншими державами, залучення інвестицій у господарський комплекс та виведення виробництва на новий міжнародний рівень.

Подальші дослідження будуть пов'язані з розробкою механізму активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств шляхом формування кластерів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хлобистов Є.В. *Методологічні засади розроблення критеріїв оцінки інноваційного розвитку з позицій екологічної безпеки та сталого розвитку [Текст]*/ Є.В.Хлобистов, Л.В.Жарова, О.М.Кобзар // *Механізм регулювання економіки: міжн. наук. журнал.* - Суми: Сумський державний університет. – 2007, № 4. – С. 220-225.
2. Квасницька Р.С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах [Електронний ресурс]/ Р.С. Квасницька, Н.С. Ардашкіна // *Вісник Хмельницького національного університету.* – 2009, № 6, Т. 3. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vchnu_ekon/2009_6_3/247-251.pdf
3. Пухтаєвич Г.О. Аналіз національної економіки [Текст]: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 254 с.
4. Яворська Н.П. Розвиток теорії інновацій в економічній науці [Текст]/ Н.П. Яворська // *Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія»:* Збірник наукових праць ЛНТУ. – Луцьк, 2012. – Випуск 9 (36). С. 342 – 348.
5. Комчатних О.В. Сутнісна характеристика інноваційного потенціалу підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/vntu/2008_17_1/74.pdf
6. Печерська Т.П. *Інноваційний розвиток – передумова конкурентоспроможності підприємств України [Текст]*/ Т.П.Печерська // *Механізм регулювання економіки: міжн. наук. журнал.* - Суми: Сумський державний університет. – 2007, № 4. – С. 257-260.
7. Шовкалюк В.С. Інноваційний розвиток України: особливості 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www1.nas.gov.ua/publications/books/serii/academy/1102010/Documents/2013_7/Nauka_Ukr_V7_4.pdf
8. *Інвестиційна та інноваційна діяльність [Електронний ресурс]: Оцінка результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій за січень-червень 2013 року.* – Режим доступу: http://zhitomir-region.gov.ua/doc/002_dod0.pdf
9. Чернобай Л. *Інноваційна діяльність підприємств: сутнісна характеристика та проблеми її активізування [Електронний ресурс]*/ Л. Чернобай, С. Стоцько // *Науковий вісник. Демократичне врядування.* – 2012. – Вип. 10. – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/visnik10/fail/Chernobaj_Stotsko.pdf
10. Полінкевич О.М. *Методи активізації інноваційної діяльності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс]* / О.М. Полінкевич // *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»:* Збірник наукових праць ЛНТУ. – Луцьк, 2010. – Випуск 7 (25).- Ч. 5. - Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2010_7_5/17.pdf

Карпенко О.А., Сабадин Ю.В.

АСПЕКТЫ АКТИВИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

Проанализировано современное состояние инновационной деятельности, выявлены основные проблемы, препятствующие активизации инновационной деятельности, определены факторы, способствующие развитию инновационной деятельности,

исследованы основные методы активизации инновационной деятельности предприятий и разработаны предложения по стимулированию инновационной деятельности в Украине.

Ключевые слова: инновация, инновационный потенциал, инновационная деятельность предприятия.

Karpenko O., Sabadyn Y.

ASPECTS OF INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISES IN UKRAINE

The current state of innovation is analyzed. The main problems hindering innovation activity are identified. The factors that contribute to the development of innovation are established. The basic methods of enhancing innovation activities of enterprises are investigated. Proposals to stimulate innovative activity in Ukraine are developed.

Keywords : innovation , innovation potential innovation activity of enterprises.

УДК 656.1

Коба В.Г., Гладка І.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН СУДНОПЛАВНИМИ КОМПАНІЯМИ УКРАЇНИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті доведено, що удосконалення внутрішньоекономічних відносин є одним із дієвих факторів забезпечення сталого розвитку судноплавних компаній, використання якого є найбільш реальним на сучасному етапі розвитку водотранспортної галузі.

Ключові слова: судноплавні компанії, внутрішньоекономічні відносини, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Як показав аналіз [1], водотранспортна галузь знаходиться у стані економічної кризи. Існує багато шляхів виходу з кризи, серед яких найбільш мало коштовним і в значній мірі залежним від трудових зусиль колективу і менеджменту судноплавних компаній (СК) є удосконалення внутрішньоекономічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням аналізу стану ринку перевезень водним транспортом України, сталого розвитку присвячено досить багато наукових праць [2-5]. Проте на сьогодні мало публікацій по розробці методичних положень по удосконаленню внутрішньоекономічних відносин судноплавними компаніями.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. У статті доведено, що удосконалення внутрішньоекономічних відносин є одним із важливих факторів сталого розвитку СК, реалізація впливу якого дозволить визначити реальні орієнтири розвитку судноплавних компаній, розробляти більш точні прогнози і плани роботи вітчизняного флоту.

Постановка завдання (мета статті). Розробити методичні аспекти забезпечення сталого розвитку судноплавних компаній України (СКУ) за рахунок удосконалення внутрішньоекономічних відносин.

Викладення основного матеріалу. Як було доведено у попередніх дослідженнях [2], одним із пріоритетних заходів по покращенню роботи судноплавних компаній є